

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 211/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläintenpitokiellon valvonnasta ja eläintenpitokieltorekisterin käytön velvoittavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mia Laihon /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 211/2025 vp:

Onko harkittu lainsäädäntöön muutoksia, joilla eläintenpitokiellon rikkominen kriminalisoitaisiin ja rangaistusasteikkoa tiukennettaisiin,

onko hallitus arvioinut mahdollisuutta tehdä eläintenpitokieltorekisterin käytöstä velvoittavaa, jotta eläintenpitokiellon valvonta olisi tehokkaampaa ja yhtenäisempää, ja

onko suunniteltu, että eläintenpitokieltoa laajennettaisiin koskemaan ensisijaisesti kaikkia eläimiä, ellei ole erityisiä perusteita toimia toisin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Eläinten kaltoinkohteluun puuttumiseksi on tärkeää olla käytettävissä asianmukaiset keinot. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti hallitus selvittää eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sekä arvioi mahdollisuudet pidentää eläintenpitokieltoja ja tehostaa valvontaa. Oikeusministeriö on 26.5.2025 julkaissut arviomuistion, jossa tarkastellaan eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja eläintenpitokieltoa (Eläinsuojelurikosten rangaistukset ja eläintenpitokielto, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:29). Arviomuistiossa muun muassa kuvataan eläinsuojelurikosten rangaistavuuden nykytilaa ja rangaistuskäytäntöä sekä tarkastellaan eläintenpitokieltoa koskevaa lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä. Arviomuistio on lausuntokierroksella 13.7.2025 saakka. Arviomuistiosta saadun palautteen perusteella on tarkoitus tehdä päätökset jatkotoimista hallituspuolueiden kesken.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että arviomuistiossa esiteltyt toimet eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistuksen kiristämisestä vankeusuhkaisiksi rikoksiksi ovat kannatettavia. Lisäksi katson, että eläintenpitokiellon määräämisen käyttöä tulisi lisätä tuomioistuimissa sekä eläintenpitokiellon keston tulisi olla nykyistä pitkäkestoisempi varsinkin vakavissa tapauksissa.

Eläinsuojelurikokseen, törkeään eläinsuojelurikokseen, lievään eläinsuojelurikokseen, eläinsuojelurikkomukseen tai eläinkuljetusrikkomukseen syyllistyminen voi johtaa tuomioistuimen määräämään eläintenpitokieltoon, josta säädetään rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:ssä. Eläintenpitokieltoon määrätty ei saa omistaa, pitää eikä hoitaa eläimiä eikä muuten vastata eläinten hyvinvoinnista. Kielto voi olla määräaikainen tai pysyvä, ja se voi koskea määrättyjä eläinlajeja tai eläimiä yleensä.

Eläintenpitokiellon rikkominen ja toimiminen toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi on eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, jäljempänä *eläinten hyvinvointilaki*) 109 §:n 2 momentin 22 kohdan mukaan rangaistavaa eläinsuojelurikkomuksena, josta tuomitaan rangaistuksena sakkoa.

Oikeusministeriön valmistelemassa arviomuistiossa on tarkasteltu muun muassa eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikkoa. Muistiossa todetaan, että vankeusuhan lisääminen eläintenpitokiellon rikkomista koskevaan rangaistussäännökseen korostaisi kysymyksessä olevien tekojen moitittavuutta ja lisäisi oikeusjärjestelmän uskottavuutta eläintenpitokiellon rikkomisen tilanteissa (s. 75). Oikein mitoitettuna rangaistusasteikkona eläintenpitokiellon rikkomisesta voitaisiin arviomuistion mukaan pitää sakkoa tai vankeutta enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Oikeusministeriön arviomuistiossa käsitellään lisäksi useita eläintenpitokieltoa koskevaan sääntelyyn liittyviä mahdollisia toimenpiteitä, joiden toteuttamismahdollisuuksia ja vaikutuksia voitaisiin tarkemmin arvioida. Toimenpiteet koskevat eläintenpitokiellon käytön lisäämistä ja kiellon keston pidentämistä.

Arviomuistion mukaan (s. 68–70) eräänä toimenpiteenä voitaisiin tarvittaessa harkita muutettavaksi rikoslain 17 luvun 23 §:n 1 momenttia esimerkiksi siten, että törkeään eläinsuojelurikokseen syyllistynyt henkilö olisi aina määrättävä eläintenpitokieltoon ilman nykyisen kaltaista poikkeusmahdollisuutta. Perusmuotoiseen eläinsuojelurikokseen syyllistynyt henkilö olisi puolestaan määrättävä eläintenpitokieltoon, jollei kiellon määräämättä jättämiselle ole erityisen painavia syitä. Vaihtoehtoisesti eläintenpitokiellon määräämistä koskeva sääntely voitaisiin törkeän eläinsuojelurikoksen tilanteissa säilyttää nykyisellään ja muuttaa eläintenpitokiellon määräämisen kynnystä lain tasolla pelkästään perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen tapauksissa. Lisäksi mahdollisina toimenpiteinä tuodaan esiin määräaikaisen eläintenpitokiellon vähimmäiskeston nostaminen sekä eläintenpitokiellon vähimmäiskeston porrastaminen tarvittaessa siten, että laissa säädettäisiin eläintenpitokiellon vähimmäiskestosta erikseen törkeään eläinsuojelurikokseen syyllistymisen tilanteissa. Eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn mahdollisista muutoksista huolimatta tuomioistuimilla säilyisi edelleen harkintavaltaa eläintenpitokiellon määräämisessä, minkä todetaan arviomuistiossa olevan merkityksellistä perustuslaissa (731/1999) suojatun omaisuuden suojan ja elinkeinovapauden kannalta. Harkintavalta koskisi muun muassa kiellon tarkemmasta sisällöstä määräämistä siltä osin, onko kielto yleinen vai koskeeko se vain tiettyjä

eläinlajeja. Aiemmassa lainvalmistelussa on tunnistettu tilanteita, joissa kiellon määrittäminen rajoitettuna eli vain tiettyjä eläinlajeja koskevana on pidetty perusteltuna (HE 97/2010 vp, s. 26–27).

Vuoden 2024 alussa voimaan tullessa eläinten hyvinvointilaissa selkeytettiin eläintenpitokiellon valvontaa. Lain 78 §:n 2 momentin 14 kohdan mukaan valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi myös ilman epäilyä siitä, että eläintä pidettäisiin tai kohdeltaisiin eläinten hyvinvointisäästöjen vastaisesti. Lisäksi valvontaa suorittavat valvontaeläinlääkärit ja läänineläinlääkärit tarkistavat eläinten hyvinvoinnin tarkastusten yhteydessä eläintenpitokieltorekisteristä, ettei eläinten pitäjällä ole voimassa olevaa eläintenpitokieltä. Tämä tarkistus tehdään rutiininomaisesti tarkastusten yhteydessä, eikä tarvetta asiasta säätämiseksi ole ilmennyt.

Uutena vaatimuksena eläinten hyvinvointilakiin sisältyy myös valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuus tilanteissa, joissa valvonnan kohteena oleva eläinten pitäjä muuttaa toimialueelta toiselle ja tämä tulee viranomaisen tietoon (87 §:n 1 momentti). Tällöin valvontaviranomaisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta uuden toimialueen valvontaviranomaiselle ja toimitettava tälle valvontaa varten tarvittavat tiedot eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Helsingissä 10.7.2025

Oikeusministeri Leena Meri

VN/19775/2025-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: